

Andmekaitse Inspeksioon
Tatari 39
Tallinn 10134

*Laste heaolu osakonna
teenuseomanik (MDFT) Triin Hermann*

Sotsiaalkindlustusamet
Paldiski mnt 80
15092 Tallinn
(taotluse esitaja)

TAOTLUS ISIKUANDMETE TÖÖTLEMISEKS TEADUSUURINGUS

Juhindudes isikuandmete kaitse seaduse (IKS) paragrahvis 6 sätestatust palun kooskõlastada

Uuringu pealkiri	Mitmedimensioonilise pereteraapia (MDFT) rakendamise ja tulemuslikkuse uuring
-------------------------	--

Kas poliitika kujundamise uuring (IKS § 6 lg 5) või	Jah
uuring hõlmab eriliigilisi isikuandmeid ja puudub valdkondlik eetikakomitee (IKS § 6 lg 4)	-
<i>Palume eelmise kahe lahtri puhul valida üks vastavalt õiguslikule alusele, v.a olukorras, kui poliitika kujundamise uuringu puhul puudub valdkondlik eetikakomitee. Kui poliitika kujundamise uuringus töödeldakse eriliiki isikuandmeid, siis täita ka eetikakomitee otsuse lahter.</i>	
Kas isikuandmete töötleja on määranud andmekaitse spetsialisti (sh tema nimi ja kontaktandmed)?	Ainike Alla / ainike.alla@sotsiaalkindlustusamet.ee
Kas on olemas eetikakomitee otsus ¹ ? <i>Kooskõlastuse olemasolul lisada see taotlusele.</i>	Ei
Kas osa uuringust toimub andmesubjekti nõusoleku alusel? <i>Kui jah, siis palume taotlusele lisada nõusoleku vorm või selle kavand ning küsimustik või selle kavand.</i>	Jah

1. Vastutava töötleja üldandmed²	
1.1. Vastutava töötleja nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed (sh kontaktisik) analoogne registrikandega, kontaktisiku e-post, telefon	Sotsiaalkindlustusamet (SKA) Paldiski mnt 80, 15092 Tallinn Registrikood: 70001975 Triin Hermann Triin.hermann@sotsiaalkindlustusamet.ee Tel: 5883 6323

¹ IKS § 6 lg 4 - kui uuringus töödeldakse eriliiki isikuandmeid, on vajalik ka eetikakomitee kooskõlastus.

² Vastutav töötleja on uuringu läbiviija (tellija). Juhul, kui vastutav töötleja kasutab uuringu läbiviimisel teisi isikuid ja asutusi, siis on need teised isikud ja asutused volitatud töötlejad.

1.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	-
--	---

2. Volitatud töötaja üldandmed³	
2.1. Volitatud töötaja nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed (sh kontaktisik) <i>Aadress analoogne registrikandega, kontaktisiku e-post ja telefoninumber</i>	Civitta Eesti AS Lõõtsa 8, Tallinn Riia 24a, Tartu Registrikood: 11092241 Helen Biin Helen.biin@civitta.com tel: 5661 4707
2.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	-

3. Mis on teadusuuringu läbiviimise õiguslik alus? <i>Nimetage õigusakt, mis annab Teile õiguse teadusuuringut läbi viia. Ei piisa viitest IKS § 6-le. Poliitikakujundamise eesmärgil läbiviidava uuringu puhul tuua välja volitusnorm, millest nähtub, et asutus on selle valdkonna eest vastutav. Akadeemilise uuringu korral võib see olla näiteks Teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus või teadus- või arendusprojekti avamise otsus, leping vms.</i>	Isikuandmete töötlemise õiguslik alus on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679 artikli 6 lõike 1 punkt e koostoimes artikli 6 lõikega 3, isikuandmete kaitse seaduse § 6 ning lastekaitse seaduse § 15. Uuring viiakse läbi avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks, et hinnata ja arendada SKA korraldatava mitmedimensioonilise pereteraapia (MDFT) teenuse rakendamist ja tulemuslikkust Eestis. Lastekaitse seaduse kohaselt on SKA ülesanded lastekaitse korraldamisel riikliku lastekaitsepoliitika elluviimine, riiklike strateegiate rakendamine ning valdkondadeülese lastekaitsealase koostöö ja ennetuse koordineerimine. Isikuandmete kaitse seaduse § 6 lõike 5 kohaselt loetakse teadusuuringuks ka täidesaatva riigivõimu analüüsid ja uuringud, mis tehakse poliitika kujundamise eesmärgil. Selle aluseks on Sotsiaalkindlustusameti põhimääruse § 6 punkt 14, mille kohaselt on ameti ülesandeks osalemine oma tegevusvaldkonnaga seotud poliitika ning strateegiate, arengukavade ja õigusaktide väljatöötamisel. Kuna uuring hõlmab andmeid noorte riskikäitumise, sõltuvusainete tarvitamise, traumakogemuse, vaimse tervise ning varasemate õigusrikkumiste kohta, kohaldatakse eriliiki isikuandmete töötlemisel lisaks GDPR artikli 9 lõike 2 punkti j ning õigusrikkumiste andmete töötlemisel GDPR artiklit 10.
---	--

³ Volitatud töötajate loetelu peab olema ammendav ehk kõik volitatud töötajad peavad olema nimetatud. Kui taotluse esitaja on volitatud töötaja, peab taotlusele olema lisatud dokument, kust nähtub, et vastutav töötaja on volitatud töötajale andnud volituse inspektsioonile taotluse esitamiseks.

	Uuringu eesmärk, ulatus ja andmete töötlemise vajadus tulenevad MDFT rakendamise ja tulemuslikkuse uuringu lähteülesandest, mille kohaselt hinnatakse muuhulgas noorte riskikäitumise taset, sõltuvushäireid, traumakogemusi, vaimse tervise sümptomeid, õigusrikkumisi ning muutusi pärast teraapias osalemist.
--	--

4. Mis on isikuandmete töötlemise eesmärk?

Kirjeldage uuringu eesmärgi ja püstitatud hüpoteese, mille saavutamiseks on vajalik isikuandmete töötlemine. Palume siin punktis selgitada kogu uuringut, mitte ainult taotluse esemeks olevat osa (näitaks ka nõusoleku alusel toimuvat uuringu osa). Kui osa uuringust toimub nõusoleku alusel, siis palume taotlusele lisada nõusoleku vorm või selle kavand ning küsimustik või selle kavand.

Uuringu eesmärgid ja püstitatud hüpoteesid (uurimisküsimused)

Uuringu „Mitmedimensioonilise pereteraapia (MDFT) rakendamise ja tulemuslikkuse uuringu üldine eesmärk on hinnata MDFT rakendamist ja tulemuslikkust Eestis, et toetada teenuse tõenduspõhist, jätkusuutlikku ja sihtrühma vajadustele vastavat arendamist. Uuring ei piirdu vaid ühe aspektiga, vaid on laiahaardeline – selle käigus kombineeritakse kvantitatiivseid andmeid noorte riskikäitumise muutuste kohta, kvalitatiivseid andmeid osapoolte kogemustest ning kulutõhususe analüüsi.

Nende eesmärkide saavutamiseks ja järelduste tegemiseks on vajalik isikuandmete, sealhulgas eriliiki isikuandmete (nt terviseandmed, andmed õigusrikkumiste ja sõltuvushäirete kohta) töötlemine.

Uuringu aluseks püstitatud uurimisküsimused, millele vastamiseks isikuandmeid töödeldakse:

- **MDFT sihtrühma profiili ja abivajaduse kaardistamine** – eesmärk on tuvastada, milline on MDFT-sse jõudvate laste ja noorte reaalne profiil (vanus, sugu, riskikäitumise tase, õigusrikkumised, sõltuvushäired, peresuhted, traumakogemused) ning kas see vastab MDFT metoodika teaduspõhiste eeldustele.
- **Tulemuslikkuse ja muutuste hindamine** – uuritakse, millised reaalsed muutused toimuvad teraapias osalenud noorte riskikäitumises, vaimse tervise sümptomaatikas, peresuhtes ja hariduse omandamises (võrreldes teraapiaeelse ajaga). Eesmärgi saavutamiseks analüüsitakse nii osalejate enda kogemusi (intervjuud ja ankeetküsitlused) kui ka PACT (*Positive Achievement Change Tool*) riskihindamiste tulemusi enne ja pärast teraapiat. Samuti uuritakse tegureid, miks osadel juhtudel teraapia katkestatakse või positiivseid muutusi ei saavutata.
- **Rakendamise protsessi ja rahulolu analüüs** – eesmärk on mõista, millised on eri osapoolte (noored, lapsevanemad) hinnangud teraapia sisule ja kättesaadavusele Eestis. Uuritakse suunamisprotsessi arusaadavust, kasutajasõbralikkust ning vastavust metoodika nõuetele.
- **Kulutõhususe hindamine** – hinnatakse, kas ja kuivõrd kulutõhus on MDFT rakendamine Eesti teenustesüsteemi kontekstis, võttes arvesse peredele varasemalt osutatud abi ja selle (mitte)tulemuslikkust.
- **Tulemuste süntees ja soovitude väljatöötamine** – eesmärk on kogutud andmetele ning varasematele Eesti ja rahvusvahelistele uuringutele tuginedes esitada praktilised ettepanekud MDFT teenuse jätkusuutlikuks rakendamiseks ja sihtrühma vajadustele paremaks vastamiseks.

Nõusoleku alusel toimuv uuringu osa ja lisad:

Kogu primaarandmete kogumine uuringu peamistelt sihtrühmadelt (noortelt vanuses 11–18 eluaastat ja lapsevanematelt) toimub informeeritud ja vabatahtliku nõusoleku alusel. Neilt kogutakse andmeid ankeetküsitluste ja individuaalintervjuude formaadis. Noorte puhul selgitatakse uuringu eesmärki ja nende rolli selles eakohaselt ja arusaadavalt.

Vastavalt Andmekaitse Inspektsiooni nõuetele esitame taotluse lisadena uuringu ettevalmistavas faasis väljatöötatud dokumendid:

- Informeeritud nõusoleku vormide kavandid (sh eraldi vormid/infomaterjalid noortele ja lapsevanematele).
- Ankeetküsimustike ja intervjuukavade projektid, milles on avatud uuringus osalejatele esitatavate küsimuste plokid ja täpsemad sõnastused.

Kogu isikuandmete töötlemise protsess on kõikide sihtgruppide lõikes detailselt lahti kirjutatud taotluse eraldiseisvas Lisas 5.

5. Selgitage, miks on isikut tuvastamist võimaldavate andmete töötlemine vältimatult vajalik uuringu eesmärgi saavutamiseks.

Isikut tuvastamist võimaldavate andmete töötlemine on uuringu eesmärkide saavutamiseks vältimatult vajalik mitmel põhjusel:

1. Teraapia tegeliku tulemuslikkuse ja muutuste mõõtmine

Uuringu üks peamisi eesmärke on hinnata reaalselt muutust MDFT-s osalenud noorte ja nende perede elus, analüüsides riskikäitumise taset enne ja pärast teraapiat. Selle saavutamiseks on vajalik töödelda andmeid, mis puudutavad isikute vaimse tervise sümptomaatikat, traumakogemusi, sõltuvushäireid, peresuhteid ning varasemaid õigusrikkumisi (sealhulgas PACT riskihindamiste tulemusi). Ilma isikupõhise (vähemalt pseudonüümitud) andmestikuta ei ole võimalik enne ja pärast teraapiat toimunud muutusi seostada ega metoodika mõju hinnata.

2. Uuringu metoodika eeldab vahetut kontakti osalejatega

Uuringu eesmärkide täitmiseks ei piisa vaid statistika analüüsimisest, vaid andmeid tuleb koguda otse sihtrühmadelt – noortelt vanuses 11–18 aastat, lapsevanematelt, terapeutidelt ja võrgustikupartneritelt. Vahetu osalejate kaasamine teeb isikuandmete töötlemise vältimatuks:

- **Kontaktandmed ja informeeritud nõusolek:** SKA poolt edastatud kontaktandmete põhjal sihtrühmadega ühenduse võtmiseks, neile uuringu eesmärkide eakohaseks selgitamiseks, vabatahtliku nõusoleku saamiseks ja intervjuude aegade kokkuleppimiseks on vajalik töödelda otseseid isikuandmeid (ees- ja perenimi, e-posti aadress).
- **Hääl ja videopilt kui isikuandmed:** Uuringu kõige väärtuslikumaks sisendiks on inimeste endi detailsed kogemused, mida kogutakse individuaalintervjuude kaudu. Vastavalt pakkumisele on uuringu läbiviija valmis vajadusel korraldama intervjuusid ka telefoni teel, kuid reaalselt viiakse intervjuud läbi kas silmast-silma või videokõne teel (nt MS Teams, Google Meet). Telefoni kasutatakse vajaduse korral üksnes intervjuu aja ja korralduslike üksikasjade kokkuleppimiseks, mitte intervjuu enda läbiviimiseks. Kohapeal (silmast-silma) toimuvate intervjuude puhul audio- ega videosalvestust ei tehta — intervjuueeriya teeb vestluse käigus jooksvalt kirjalikke märkmeid, kuna füüsilisel kohtumisel on intervjuueerijal juba otsene visuaalne kontakt ja võimalus vastaja emotsionaalset seisundit reaajas jälgida, mistõttu täiendav salvestus ei ole vajalik. Videokõne teel toimuvate intervjuude puhul on andmete täpseks kvalitatiivseks sisuanalüüsiks vajalik vestluste salvestamine. Salvestustelt ei ole võimalik eemaldada isiku häält ja pilti (nägu), mis on samuti isikuandmed.

3. Triangulatsioon ja andmete terviklik seostamine

Aktiivses analüüsifaasis on koodivõtme kasutamine vajalik andmete pseudonümiseerimiseks – see võimaldab eraldada isikute otsesed kontaktandmed (mida kasutatakse üksnes värbamiseks ja nõusolekute haldamiseks) nende sisulistest ankeedi- ja intervjuuvastustest. Koodivõtit säilitatakse uuringu aktiivses faasis vaid selleks, et vajadusel seostada ühe ja sama perekonna (noor ja lapsevanem) või sama isiku (ankeet ja intervjuu) poolt antud vastuseid ning tagada andmesubjekti õiguste realiseerimine (nt nõusoleku tagasivõtmisel konkreetse isiku vastuste tuvastamine ja kustutamine). Kogutud vastuseid ei seostata PACT riskihindamiste ega ühegi teise riikliku registriga isiku tasandil. Andmekaitse tagamiseks hoitakse isikute kontaktandmeid, koodivõtit ja sisulisi vastuseid turvalises keskkonnas üksteisest eraldiseisvates failides. Pärast aktiivse analüüsifaasi lõppu koodivõti hävitatakse ning allesjään analüüsiandmestik anonümiseeritakse täielikult.

6. Selgitage ülekaaluka huvi olemasolu.

Uuringu läbiviimiseks ja isikuandmete töötlemiseks eksisteerib ülekaalukas avalik huvi, kuna see panustab otseselt noorte elusid ja toimetulekut päästvate sotsiaal- ja vaimse tervise teenuste kvaliteedi, kättesaadavuse ning riikliku rahastuse tõhustamisse. Kogutud isikuandmetest (sh eriliiki andmetest) saadav ühiskondlik kasu on tõenduspõhisem noortepoliitika ja paremini sihitud sekkumine. See kaalub üles võimaliku privaatsusriive, mis on uuringus miinimumini viidud läbi uuritavate isikute vabatahtliku nõusoleku ning rangete andmekaitsemeetmete (andmete pseudonümiseerimine analüüsifaasis, krüpteeritud säilitamine, eesmärgipärasuse rakendamine ja andmete hävitamine projekti lõpus).

1. Terav ühiskondlik probleem ja haavatav sihtrühm

Eesti andmed näitavad laste ja noorte vaimse tervise probleemide, sh püsivate depressiivsete perioodide ja enesevigastamise, märgatavat kasvu. Äärmuslikel juhtudel väljendub see eluohtlikes vormides – suitsiidide osakaal on Eestis kõige kõrgem just 10–19-aastaste vanuserühmas. Nende keeruliste, mitme eluvaldkonnaga seotud probleemidega (õigusrikkumised, sõltuvused, koolikohustuse mittetäitmine) noorte toetamine on kriitilise tähtsusega ühiskondlik ja riiklik prioriteet, mis nõuab koheseid ja süsteemseid sekkumisi.

2. Riiklike ressursside tõhus ja eesmärgipärane kasutamine

MDFT on Eestis alates 2017. aastast püsivalt riigieelarveliselt rahastatud teenus. Tegemist on intensiivse ja ressursimahuka sekkumisega. Arvestades Eesti vaimse tervise ja riskikäitumisega seotud teenuste süsteemi niigi piiratud ressursse, on vajalik avalikes huvides teada saada, kas antud ressursi kasutatakse eesmärgipäraselt ja kulutõhusalt.

3. Lünk teaduspõhises teadmises teenuse pikaajalise mõju kohta

Kuigi MDFT-l on rahvusvaheliselt tugev tõendusbaas, ei ole Eestis seni läbi viidud põhjalikku, kaasaegset ja kulutõhusust arvestavat tulemuslikkuse uuringut. Varasemad Eesti uuringud pärinevad teenuse piloteerimise faasist ega peegelda tänast sihtrühma ega laienenud teenusekorraldust. Riigil puudub süsteemne ülevaade, kas noortele pakutav teenus töötab ootuspäraselt, vähendab reaalselt riskikäitumist ning kas Eesti spetsiifilises teenusruumis on tagatud metoodika tõenduspõhisus.

4. Uute teadmiste vahetu rakendatavus riiklikus poliitikas

Uuringu eesmärk ei ole pelgalt akadeemiline, vaid selle tulemusena tekib uus otseselt kasutatav teadmine poliitikakujundajatele (Sotsiaal-, Justiits- ja Siseministeerium) ning teenuse planeerijatele (Sotsiaalkindlustusamet). Saadud teadmus on hädavajalikuks baasiks jätkusuutlike rahastusotsuste tegemisel ja teenuse arendamisel, et tagada edaspidi haavatavatele noortele ja peredele veelgi sobivam ja parem tugi.

7. Selgitage, kuidas tagate, et isikuandmete töötlemine ei kahjusta ülemääraselt

andmesubjekti õigusi ega muuda tema kohustuste mahtu.

Vajadusel loetleda täiendavaid kaitsemeetmeid privaatsuse riive vähendamiseks.

Isikuandmete töötlemine ei kahjusta ülemääraselt andmesubjekti õigusi ega muuda tema kohustuste mahtu, kuna uuringus osalemine on rangelt eraldiseisev MDFT teenuse osutamisest ning lähtub täielikult isikute vabast tahtest.

Kuidas tagatakse, et töötlemine ei kahjusta õigusi ega muuda kohustuste mahtu:

1. **Täielik vabatahtlikkus ja loobumisõigus:** uuringus osalemine on täiesti vabatahtlik ning põhineb isikute informeeritud nõusolekul. Uuritavatel on õigus igal ajal ja igas uuringu etapis osalemisest loobuda, ilma et see tooks neile kaasa mingeid negatiivseid tagajärgi või muudaks nende õigusi ja kohustusi seoses riikliku teraapiateenuse saamisega.
2. **Läbipaistvus ja teadlikkus:** osalejaid teavitatakse uuringu eesmärkidest, andmete konfidentsiaalsusest käsitlemisest ning kogutud andmete edasisest kasutamisest ammendavalt juba enne andmete kogumise alustamist. Uuritavad on seega täiesti teadlikud, kuidas ja miks nende andmeid uuringus kasutatakse.

Täiendavad kaitsemeetmed privaatsuse riive vähendamiseks:

Privaatsusriive minimeerimiseks ja andmete maksimaalseks kaitseks rakendatakse uuringus mitmeid tehnilisi, korralduslikke ja eetilisi meetmeid:

3. **Minimaalsuse ja eesmärgipärasuse põhimõte:** isikuandmeid töödeldakse üksnes uuringu läbiviimiseks vältimatult vajalikus ulatuses ning andmeid ei koguta tagavaraks.
4. **Turvaline andmeedastus ja säilitamine:** andmete edastamine tellija ja uuringu läbiviija vahel toimub turvalise liikumise tagamiseks krüpteeritud kujul. Kõikide andmete töötlemine ja säilitamine toimub uuringu läbiviija (Civitta Eesti AS) turvatud serveris, spetsiaalses piiratud ligipääsuga projektikaustas, millele on ligipääs ainult vastavaid andmeid töötlevatel projektimeeskonna liikmetel. Eriti tundlike andmete (nt terviseandmete) töötlemiseks on ligipääs piiratud vaid konkreetsetele analüütikutele ning erijuhtudel on võimalik andmete säilitamine ka välises võrguühenduseta arvutis.
5. **Anonümiseerimine aruandluses ja tulemuste esitamisel:** kogutud andmed on rangelt konfidentsiaalsed. Uuringuaruandes ja tellijale esitatavates materjalides kajastatakse andmeid eranditult anonümiseeritud kujul, mis ei võimalda ei otseselt ega kaudselt isiku tuvastamist.
6. **Andmete õigeaegne hävitamine:** pärast uuringu lõppemist antakse tellijale üle ainult anonümiseeritud kvantitatiivsed andmed ja metainfo. Kvalitatiivseid andmeid (nt intervjuude salvestusi) respondentide anonüümsuse tagamiseks üle ei anta. Kõik isikustatud andmekogud hävitatakse uuringu läbiviija poolt hiljemalt kahe nädala jooksul pärast projekti lõppemist ning selle kohta koostatakse ametlik hävitamise akt. Vastavalt sõlmitud hankelepingule on uuringu esialgne kestus 12 kuud alates lepingu sõlmimisest (kuni 17.03.2027). Andmete säilitamise tähtaeg on otseselt seotud projekti sisulise teostamise ja lõpparuande kinnitamisega. Arvestades uuringu spetsiifikat ja haavatavat sihtrühma, on töövõtja arvestanud võimalusega, et Andmekaitse Inspektsioon võib taotluse menetlemise käigus pöörduda hinnangu saamiseks Eesti Teadusagentuuri teaduseetika komitee poole.

Vastavalt teaduseetika komitee avalikule 2026. aasta koosolekute graafikule võib selline menetlusprotsess nihutada andmete kogumise alguse 2026. aasta augustisse või septembris. Sellisel juhul rakendatakse hankelepingu punkti 3.20, mis lubab ajakava ja lõpptähtaega pikendada perioodi võrra, mil uuringu teostamine oli menetlusprotsessi tõttu viibinud. Menetlusprotsessi pikendamise korral on projekti eeldatav lõpptähtaeg ja isikustatud andmete hävitamise aeg eeldatavasti **2027. aasta II kvartal**. Kõik isikustatavad algandmed hävitatakse hiljemalt kahe nädala jooksul pärast lõpparuande ametlikku kinnitamist tellija poolt.

7. **Eakohane ja turvaline andmekogumine:** noortele suunatud küsimused ja materjalid kohandatakse eakohaseks ja arusaadavaks. Individuaalintervjuud noorte ja vanematega viiakse läbi privaatses ja turvalises keskkonnas (kas silmast silma või veebi teel), et tagada vastajate mugavus ja turvatunne. Küsitluste läbiviimiseks kasutatakse turvalist ja küberrünnakute eest kaitstud Alchemeri platvormi.
8. **Turvaline ja piiritletud andmeedastus:** potentsiaalsete uuringus osalejate kontaktandmed edastatakse MDFT terapeutide poolt andmete vastutavale töötlejale (SKA), kes edastab need krüpteeritud kujul uuringu läbiviijale (volitatud töötlejale). Uurimisrühm töötleb neid andmeid eranditult vaid uuringus osalemise kutse esitamiseks ja informeeritud nõusoleku küsimiseks.

8. Kuidas toimub andmete edastamine isikuandmete allikalt teadusuuringu läbiviijani? Sealhulgas palume välja tuua milliseid töötlussüsteeme ja/või keskkondi (sh pilveteenus) isikuandmete (sh pseudonüümitud) töötlemiseks kasutatakse ning millises riigis ⁴ asuvad töötlussüsteemide/pilveteenuse pakkuja serverid.

Andmete edastamine tellija (SKA kui vastutava töötleja) ja uuringu läbiviija (Civitta Eesti AS kui volitatud töötleja) vahel toimub alati krüpteeritud kujul, et tagada andmete turvaline liikumine. See puudutab nii uuringuks vajalikke sekundaarandmeid (MDFT haldusandmed ja PACT riskihindamiste tulemused) kui ka uuringusse värbamiseks vajalikke kontaktandmeid.

MDFT terapeutide ja superviisorite staatus, roll ning värbamise protsess

MDFT terapeutid ja superviisorid on SKA lepingulised teenistujad. Selles uuringus on neil roll tegutseda andmeandjatena, abistades uuringu läbiviijat (Civitta Eesti AS) uuringu sihtrühma (noored ja lapsevanemad) värbamisel. Nad ei ole uuringus volitatud töötledajad. *Terapeutide ja superviisorite isikuandmeid ei töödelda perede värbamise vahendamise etapis. Küll aga töödeldakse nende professionaalseid isikuandmeid (kontaktandmed, hääl ja videopilt) uuringu andmeandjatena fookusgrupi intervjuude läbiviimisel ja transkribeerimisel vastavalt Lisas 5 esitatud andmekoosseisule ja tingimustele.*

Intervjueeritavate värbamine toimub samm-sammult järgmiselt:

Perede andmeid hallatakse SKA (kui vastutava töötleja) turvalises sisevõrgus asuvates statistika tabelites, mis sisaldavad aktiivsete ja lõpetatud MDFT juhtumite kohta lapse ja lapsevanema andmed, kes on andnud nõusoleku teraapias osalemiseks ning oma andmete töötlemiseks. Iga piirkonna perede kohta on eraldi (kuid samasisulised) tabelid. Nendele on ligipääs üksnes töötajatel, kelle tööülesanne eeldab nendele ligipääsu. Terapeut teeb oma klientide hulgas nende tööfailide põhjal valiku lähtuvalt uuringu kriteeriumitest (kliendid, kes on teraapias osalenud viimase viie aasta jooksul).

1. Terapeut võtab valikusse sattunud kliendiga (lapsevanema ja/või noorega) ühendust oma tavapärase kliendisuhtluse raames (nt käimasoleva teraapia kohtumisel või varasemalt lõpetanud klientide puhul eraldi järelkontrolli kõne käigus).
2. Terapeut tutvustab lühidalt SKA poolt tellitud uuringut, edastab kliendile detailse info uuringu kohta (annab uuringu teabelehe) ja võtab kliendilt uuringus osalemiseks ning kontaktandmete edastamiseks kirjaliku informeeritud nõusoleku (allkirjastatud vormi).

⁴ Isikuandmete edastamine on lubatud üksnes sellisesse riiki, millel on piisav andmekaitse tase (Euroopa Liidu liikmesriigid; Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ühinenud riigid; riigid, mille isikuandmete kaitse tase on Euroopa Komisjoni poolt hinnatud piisavaks). Kui kasutatava keskkonna server ei asu piisava andmekaitsetasemega riigis, saab isikuandmete edastamine toimuda isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artiklite 44-50 alusel. Täiendav teave: <https://www.aki.ee/isikuandmed/andmetootlejale/isikuandmete-edastamine-valisriiki>. Kui kasutatava keskkonna server asub riigis, mis ei ole piisava andmekaitse tasemega, tuleb täita ka taotluse punkt 12. Edastamine tähendab ka isikuandmete hoidmist serveris.

3. Kui klient annab kirjaliku nõusoleku, edastab terapeut need andmed turvaliselt SKA koordinaatorile. (Kui klient keeldub, tema andmeid ei edastata ning see ei mõjuta talle osutatavat teraapiat).
4. SKA koondab nõusoleku andnud isikute nimekirja ning kirjalikud nõusolekuvormid ja edastab need krüpteeritult Civitta Eesti AS-le.
5. Seejärel võtab uuringu läbiviija (Civitta Eesti AS) isikutega otse ühendust selleks, et leppida kokku intervjuu täpne aeg või edastada küsitluslink.

Isikuandmete töötlemiseks kasutatavad süsteemid ja keskkonnad:

6. Civitta Eesti AS turvatud server: kõikide kogutud andmete säilitamine ja töötlemine toimub Civitta Eesti AS-i turvatud serveris loodud spetsiaalses krüpteeritud projektikaustas, millele on ligipääs ainult projektimeeskonna liikmetel. Juhul, kui töödeldakse tundlikke isikuandmeid (nt terviseandmeid), piiratakse ligipääsu alamkaustade abil ainult nendele analüütikutele, kelle ülesanne on vastavaid andmeid töödelda.
7. Võrguühenduseta arvuti: erijuhtudel on võimalik andmete säilitamine ja töötlemine ka spetsiaalses välise võrguühenduseta arvutis, mis on mõeldud just eriti tundlike andmete turvaliseks säilitamiseks ja käsitlemiseks.
8. Alchemer küsitluskeskkond: ankeetküsitlused viiakse läbi professionaalses ja turvalises Alchemer keskkonnas. Küsitlusplatvorm asub pakkuja serveris, kus on tagatud andmete kaitse kolmandate isikute eest (sh pilvelahendusena) ja see on kaitstud küberrünnakute eest.

Andmeid hoitakse ja töödeldakse Euroopa Liidu või Euroopa Majanduspiirkonna riikides asuvates serverites.

9. Loetlege isikute kategooriad, kelle andmeid töödeldakse ning valimi suurus.

Inimeste rühmad, keda uurida kavatakse ning kui palju neid on.

Uuringu käigus töödeldakse järgmiste isikute andmeid:

- MDFT-s osalevad ja varasemalt osalenud noored vanuses 11–18 eluaastat. Intervjuud viiakse läbi 10 noorega, kes on teraapiat läbimas ja 10 noorega, kes on teraapia lõpetanud või pooleli jätnud, st **kokku 20 noort**. Ankeetküsitlust täidab **100–125 noort**, kes on viimase viie aasta jooksul teraapias osalenud.
- MDFT-s osalenud noorte lapsevanemad
Intervjuud tehakse 10 lapsevanemaga, kelle laps on teraapiat läbimas ja 10 lapsevanemaga, kelle laps on teraapia lõpetanud või pooleli jätnud, st **kokku 20 lapsevanemat**. Ankeetküsitlust täidab **100–125 lapsevanemat**, kes on viimase viie aasta jooksul teraapias osalenud.
- Lisaks eelnimetatutele töödeldakse Lisa 5 kohaselt isikuandmeid (kontaktandmed, hääl, videopilt) ka poliitikakujundajate, terapeutide/superviisoride ning suunajate/rakendajate/võrgustikupartnerite gruppides (kokku kuni ~70–90 isikut, vt Lisa 5 valimi tabel).

9.1. Tooge välja periood, mille kohta isikuandmete päring tehakse.

Isikuandmeid kogutakse ja töödeldakse isikute kohta, kes on MDFT teraapias osalenud (sh teraapia läbinud või katkestanud) **viimase viie aasta jooksul või kes osalevad teraapias uuringu läbiviimise ajal**. Valimi selline ajaline piiritlemine on põhjendatud vajadusega tagada, et osalejate kogemus oleks ajaliselt piisavalt värske, mis aitab vähendada mäluviga ja tagantjärele tõlgendamisest tulenevaid kallutusi.

Lisaks töödeldakse uuringus noorte riskikäitumise muutuste hindamiseks PACT riskihindamiste

andmeid. Kuna PACT riskihindamise tööriist on MDFT teenuses kasutusel alates 2022. aastast, hõlmab nende spetsiifiliste hindamisandmete päring perioodi alates 2022. aastast kuni uuringu läbiviimise ajani .
9.2. Loetlege töödeldavate isikuandmete koosseis. <i>Tuua detailselt välja, milliseid isikuandmeid töödeldakse (nt ees- ja perenimi, isikukood, e-posti aadress jne) ning põhjendus, miks just neid andmeid on uuringu eesmärgi täitmiseks vaja. Vajadusel esitada taotluse lisana (nt tabelina).</i> Töödeldavate isikuandmete (sh eri liiki isikuandmete) koosseis, isikuandmete töötlemise eesmärk ning seosed andmeallikate ja sihtgruppidega on esitatud taotluse Lisas 5.
9.3. Loetlege isikuandmete allikad. <i>Nimetage konkreetsed isikuandmete allikad (nt registrid, küsitluslehed jne), kust isikuandmeid saadakse.</i> Kõik isikuandmete allikad ja nende seosed kogutavate andmeliikidega on lahti kirjutatud taotluse Lisas 5.
9.4. Kas andmeandjatega (andmekogu vastutava töötlejaga) on konsulteeritud ning nad on valmis väljastama uuringu eesmärgi saavutamiseks vajalikud andmed? <i>Jah, andmeandjaga on konsulteeritud ja valmisolek on olemas.</i> Uuring viiakse läbi riikliku tellimuse raames, mille tellijaks on SKA, kes on Eestis MDFT teenuse litsentsi ainuomanik ning peamine andmete (sh PACT riskihindamiste andmebaasi ja MDFT teenuse haldusandmete) vastutav töötleja. Kuna tegemist on SKA tellitud uuringuga, on andmekogu vastutav töötleja uuringu algataja ning alusandmete tagamine ja edastamine on uuringu läbiviimise lahutamatu osa. Lisaks tehakse sihtrühmadeni (noored ja lapsevanemad) jõudmiseks koostööd MDFT terapeutidega. Koostöös tellijaga on kokku lepitud turvaline andmekogumise ja kontaktide vahendamise mudel, kus terapeudid edastavad sihtrühma kontaktid SKA-le, kes omakorda väljastab need turvaliselt uuringu läbiviijale andmete kogumiseks ja uuringusse värbamiseks.

10. Kas kogutud andmed pseudonümiseeritakse või anonümiseeritakse? Mis etapis seda tehakse? Kes viib läbi pseudonümiseerimise või anonümiseerimise (vastutav töötleja, volitatud töötleja, andmeandja vms)? Kui andmeid ei pseudonümiseerita, siis selgitada, miks seda ei tehta. Kogutud andmeid esmalt pseudonümiseeritakse ning projekti lõpus anonümiseeritakse. Individaalintervjuude puhul rakendatakse analüüsifaasis pseudonümiseerimist, sest intervjuude salvestustelt ei saa eemaldada häält ja pilti, mis on samuti isikuandmed. Isikuandmeid kasutatakse nii, et otsesed identifikaatorid (näiteks nimi) asendatakse pseudonüümiga. See tagab, et keegi ei saa andmeid seostada konkreetse isikuga. Andmed on rangelt konfidentsiaalsed – kuna töödeldakse häält, nägu ja nime, ei jagata kogutud algandmeid kolmandate isikutega ega anta andmestikku sellisel kujul kellelegi edasi. Tellijale esitatavad andmed ja uuringuaruanne on täielikult anonümiseeritud kujul, mis ei võimalda isikuid ei otseselt ega kaudselt tuvastada. Mis etapis seda tehakse? Pseudonüümimine tehakse andmekogumise ja töötlemise etapis. Näiteks tehakse igast intervjuust kokkuvõtte, mis pseudonüümatakse juba jooksvalt analüüsi tarbeks. Andmeid säilitatakse ja töödeldakse spetsiaalses krüpteeritud ja piiratud ligipääsuga projektikaustas, kuhu on ligipääs ainult andmeid töötlevatel analüütikutel ja projektijuhil. Täielik anonümiseerimine tehakse projekti lõppetapis. Lõpus antakse uuringu tellijale üle ainult anonümiseeritud kvantitatiivsed andmed, kuid kvalitatiivseid andmeid (intervjuude salvestusi ja/või üleskirjutusi) vastajate anonüümsuse tagamiseks üle ei anta.
--

Andmete edastamine SKA ja uuringu läbiviija vahel toimub krüpteeritud kujul, et tagada andmete turvaline liikumine. Kõik uuringu läbiviimiseks loodud isikustatud andmekogud ja salvestused hävitatakse hiljemalt kahe nädala jooksul pärast projekti lõppemist.

Kes viib läbi pseudonümiseerimise või anonümiseerimise? Pseudonüümimise ja anonümiseerimise viib läbi uuringu teostaja ehk volitatud töötaja (Civitta Eesti AS). Projektimeeskond (sh analüütikud ja projektijuht) haldab andmeid ja vastutab andmekaitse reeglite, andmete turvalise säilitamise, õiguste piiramise ja andmete kustutamise eest pärast projekti lõppu.

10.1. Loetlege pseudonümiseeritud andmete koosseis.

- **Heli- ja videosalvestused** – individuaalintervjuude ja grüpiintervjuude salvestused. Kuna salvestustelt ei ole võimalik eemaldada isiku häält ja näokujutist, käsitletakse neid pseudonümiseeritud andmetena. Salvestuste failinimed märgistatakse vaid pseudonüümiga.
- **Tekstilised andmed** – intervjuude transkriptsioonid ja kokkuvõtted, kus otsesed isikutuvastust võimaldavad andmed (nimed, konkreetsed asutused või täpsed elukohad) on asendatud pseudonüümidega.
- **Küsitlus- ja hindamisandmed** – Alchemer keskkonnas kogutud ankeetküsitluste vastused, mis on analüüsiandmestikus seotud üksnes vastaja koodiga. PACT riskihindamiste tulemusi töödeldakse uuringus eraldiseisva, anonümiseeritud ja agregeeritud andmestikuna ning neid ei seota koodivõtme abil konkreetsete isikutega.
- **Tausta- ja demograafilised andmed** – uuringus osalejate vanus, sugu, haridustase ja koolikäitumine.
- **Eri liiki ja eluloolised andmed** – pseudonüümiga seotud andmed isiku riskikäitumise, vaimse tervise sümptomaatika, traumakogemuste, õigusrikkumiste, sõltuvushäirete ja peresuhete kohta, mida on vaja teraapia tulemuslikkuse hindamiseks.

10.2. Kirjeldage pseudonümiseerimise protsessi ja vahendeid. Kui kasutatakse koodivõtit, siis tuua välja, kes koodivõtit säilitab ja kui kaua säilitab.

Isikuandmete kogumisel ja töötlemisel rakendatakse asjakohaseid tehnilisi vahendeid ning andmete minimaalsuse põhimõtet. Andmete edastamine tellija ja uuringu läbiviija vahel toimub andmete turvalise liikumise tagamiseks krüpteeritud kujul. Ankeetküsitlused viiakse läbi turvalises Alchemeri küsitluskeskkonnas, mis asub pakkuja serveris ning on kaitstud küberrünnakute eest. Individuaalintervjuude puhul tehakse igast vestlusest kokkuvõtte või transkriptsioon, mis pseudonüümitakse juba andmete kogumise ja analüüsi käigus.

Kõikide kogutud andmete säilitamine ja töötlemine toimub Civitta Eesti AS turvatud serveris loodud spetsiaalses krüpteeritud projektikaustas, millele on ligipääs ainult projektimeeskonna liikmetel. Juhul kui projektis töödeldakse tundlikke isikuandmeid (näiteks terviseandmeid), piiratakse ligipääsu alamkaustade abil rangelt ainult neile analüütikutele, kelle ülesanne on neid andmeid töödelda. Eriti tundlike andmete säilitamiseks ja töötlemiseks on erijuhtudel võimalik kasutada ka välise võrguühenduseta arvutit.

Koodivõtme säilitaja, rollipõhised ligipääsupiirangud ja säilitamise aeg
Andmete turvalise pseudonümiseerimise tagamiseks hoitakse isikuandmeid (e-posti aadressid, kontaktandmed) ja sisulisi uuringuvastuseid Civitta turvatud pilveserveris eraldiseisvate andmefailidena. Seost nende kahe andmestiku vahel (koodivõtit ehk pseudonüümide ja kontaktandmete seoste tabelit) säilitatakse eraldi krüpteeritud failis, millele on kehtestatud rollipõhine ligipääsupiirang.

Koodivõtmele on ainuligipääsuõigus uuringujuhil. Ühelgi teisel uuringurühma analüütikul ega spetsialistil koodivõtmele ligipääsu ei ole – analüütikud töötavad igapäevaselt üksnes

pseudonüümitud andmetega (kus otsesed identifikaatorid on asendatud koodiga, nt *Vastaja 001*).

Koodivõtme kasutamise ja taasisikustamise (de-pseudonümiseerimise) kord: Koodivõtmele ligipääsemine ja andmete ajutine taasisikustamine uuringujuhi poolt on lubatud erandkorras ja üksnes järgmistel juhtudel:

1. **Andmesubjekti õiguste tagamiseks:** Kui uuringus osalenu pöördub Sotsiaalkindlustusameti või Civitta poole sooviga oma nõusolek tagasi võtta ja andmed uuringust eemaldada, tuvastab uuringujuht koodivõtme abil vastaja ID ning eemaldab tema algmaterjalid ja andmed uuringuandmestikust.
2. **Metodoloogilise kvaliteedi kontrolliks:** Juhul, kui uuringu tellija (Sotsiaalkindlustusamet) nõuab konkreetsete andmete või aspektide täpsustamist/verifitseerimist (nt andmete kvaliteedi või triangulatsiooni kontrolliks), teeb uuringujuht koodivõtme abil turvatud sessioonis vajaliku verifitseerimise päringu, edastab tellijale vajaliku kinnituse või selgituse ning sulgeb ja krüpteerib koodivõtme faili uuesti.

Koodivõtit säilitatakse ainult uuringu aktiivses faasis ja see hävitatakse jäädavalt kahe nädala jooksul pärast uuringu lõpparuande ametlikku kinnitamist (hinnanguliselt 2027. aasta II kvartalis), mille tulemusena muutub allesjääv analüüsiandmestik täielikult ja pöördumatult anonüümseks.

10.3. Tooge välja pseudonümiseeritud andmete säilitamise aeg ja põhjendus.

Kui andmeid ei pseudonümiseerita, siis tuua välja andmete kustutamise tähtaeg.

Vähemalt kvartali ja aasta täpsusega.

Pseudonümiseeritud andmestikku ja isikute tuvastamist võimaldavat "võtit" (sh intervjuude salvestusi, isikustatud vastuseid ja esmaseid kontaktandmeid) säilitatakse ainult uuringu aktiivse läbiviimise ja andmeanalüüsi perioodil. Nende andmete säilitamine analüüsifaasis on vältimatult vajalik uuringu eesmärkide saavutamiseks – kvalitatiivse ja kvantitatiivse sisuanalüüsi tegemiseks, andmete triangulatsiooniks ja lõpparuande koostamiseks.

Uuringu lõppedes antakse Tellijale üle üksnes täielikult anonümiseeritud kvantitatiivne andmestik. Kvalitatiivseid andmeid (intervjuude salvestusi ja/või üleskirjutusi) vastajate anonüümsuse tagamiseks Tellijale üle ei anta.

Kõik uuringu käigus loodud isikustatud andmekogud, otsesed kontaktandmed, audiovisuaalsed salvestused ja koodivõti hävitatakse hiljemalt kahe nädala jooksul pärast uuringu lõppemist (hinnanguliselt 2027. aasta II kvartalis). Andmete säilitamine algkujul kuni projekti lõpparuande ametliku vastuvõtmiseni (ehk kuni kaks nädalat pärast uuringu lõppemist) on vältimatult vajalik uuringu kvaliteedikontrolliks ja andmete verifitseerimiseks, et välistada tõlgendusvigu ning vastata tellija täpsustavatele küsimustele uuringu sisu osas. Koodivõtme hävitamise tulemusena muutub allesjääv pseudonüümne andmestik (näiteks ankeetküsitluste tulemused) täielikult anonüümseks.

11. Kas andmesubjekti teavitatakse isikuandmete töötlemisest? <i>Jah/ei</i>	Jah
11.1. Kui vastasite ei, siis palun põhjendage⁵	-
11.2. Kui vastasite jah, siis kirjeldage, kuidas teavitatakse.	Jah, andmesubjekte teavitatakse isikuandmete töötlemisest ja uuringus osalemise tingimustest põhjalikult enne andmete kogumise alustamist. Uuringus osalemine on täiesti vabatahtlik ning isikuandmete töötlemise peamiseks aluseks on informeeritud nõusolek.

⁵ Isikuandmete töötlemisest teavitamise kohustus tuleneb IKÜM-st, teavitamata jätmine on põhjendatud väga erandlikel juhtudel.

	Teavitamine toimub järgmiselt: • Uuringut tutvustav infomaterjal ja nõusolekuvormid: uuringu läbiviija koostab noortele ja lapsevanematele suunatud selgelt sõnastatud ja arusaadavad infomaterjalid ning nõusolekuvormid. Nendes dokumentides on lahti selgitatud uuringu eesmärk, osalemise tingimused, milliseid andmeid ja milleks kogutakse, ajakulu ning andmete säilitamise ja konfidentsiaalsuse põhimõtted. • Eakohane lähenemine: noortele suunatud kirjalikes infomaterjalides ja nõusolekuvormides selgitatakse uuringu eesmärgi ja osaleja rolli selles neile eakohaselt ja arusaadavalt. • Uuringust teavitamine MDFT terapeutide poolt: Terapeutid, kellega perel on tekkinud usalduslik suhe, teevad noorele ja lapsevanemale esmase lühikese teavituse uuringu toimumisest, edastavad teabelehe ja nõusolekuvormi uuringus osalemiseks. • Andmete turvaline edastamine SKA poolt: SKA edastab kontaktid (e-posti aadressid) ja kirjalikud nõusolekud uuringu läbiviijale (Civitta Eesti AS). • Intervjuu aja kokku leppimine: Kui kontaktid on SKA kaudu Civitta Eesti AS jõudnud, võtab uurija isikutega otse ühendust (e-posti teel). Selle otsekontakti käigus selgitab uuringu läbiviija isikutele veelkord uuringu eesmärgi, andmekaitse põhimõtteid, loobumisoigust ja osalemise vabatahtlikkust, ning lepib kokku sobiva aja ja viisi intervjuu läbiviimiseks. Kogu andmekogumine ja teavitustegevus lähtub headest teadustavatest ja ESOMAR-i reeglitest, et tagada isikutele täielik teadlikkus andmete konfidentsiaalsest käsitlemisest ja nende kasutamisest üksnes uurimuslikul eesmärgil.
11.3. Kust on leitavad andmekaitsetingimused⁶?	Uuringu andmekaitsetingimused on osalejatele (noortele ja lapsevanematele) kättesaadavad uuringu teabelehtedel (taotluse Lisa 3) ja Sotsiaalkindlustusameti uuringuspetsiifilisel veebilehel: https://sotsiaalkindlustusamet.ee/uudised/andmekaitseteavitus-mitmedimensioonilise-pereteraapia-rakendamise-ja-tulemuslikkuse-uuring

12. Kas isikuandmeid edastatakse kolmandatesse riikidesse⁷ <i>Jah/ei. Kui vastate küsimusele jah, siis täita ka järgnevad lahtrid.</i>	Ei
---	----

⁶ IKÜM-i kohaselt tuleb andmesubjektile esitada isikuandmete töötlemise kohta teave ehk nn andmekaitsetingimused, mis peavad vastama IKÜM art 12 – 14 sätestatule.

⁷ Isikuandmete edastamine on lubatud üksnes sellisesse riiki, millel on piisav andmekaitse tase (Euroopa Liidu liikmesriigid; Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ühinenud riigid; riigid, mille isikuandmete kaitse tase on Euroopa Komisjoni poolt hinnatud piisavaks). Isikuandmete nn kolmandatesse riikidesse edastamine toimub IKÜM artiklite 44-50 alusel. Täiendav teave: <https://www.aki.ee/isikuandmed/andmetootlejale/isikuandmete-edastamine-valisriiki>.

12.1. Loetlege riigid, kuhu isikuandmeid edastatakse.	-
12.2. Milliseid lisakaitsemeetmeid kasutatakse?	-

Kinnitan, et taotluses esitatud andmed vastavad tegelikkusele.

(allkirjastaja ees- ja perenimi)⁸

(allkiri ja kuupäev)

Taotluse lisad⁹:

Lisa 1: Seaduse alusel loodud valdkonnapõhise eetikakomitee seisukoht (juhul, kui on olemas)	
Lisa 2: Hankeleping ja/või tehniline kirjeldus	X
Lisa 3: Teabelehed ning informeeritud nõusoleku ja andmekaitsele nõusoleku vormid	X
Lisa 4: Uurimisinstrumentide kavandid	X
Lisa 5: Töödeldavate isikuandmete koosseis ja andmeallikad sihtgruppide lõikes	X

⁸ Taotluse saab allkirjastada vaid isik, kellel on vastava asutuse/ettevõtte esindusõigus või teda on volitatud taotlust esitama. Kui allkirjastaja on volitatud taotlust esitama, siis esitada volitust tõendav dokument (volikiri, leping vms).

⁹ Kui nimetatud lisasid ei ole, siis palume need kustutada.